

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani

Apare în fiecare Duminică.

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri

Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri

Pe 1/4 an 80 fileri

Pe 1 lună 30 fileri

Un număr singur. 6 fileri

Stindardul favorit.

Trăim zile grele, suntem apăsați și jăfuiți. Și în aceste vremuri de necaz cu bucurie vedem, că și românimea s'a trezit și a pornit luptă crâncenă în contra apăsătorilor.

Fraților! Vă salut și vă doresc multă putere și mult bine la lupta asta, care o duceți contra jăfuirii. „Adevărul“ va fi totdeauna în slujba voastră. „Adevărul“ va scrie, ca să cetească lumea întreagă, că ce nedreptăți i-să fac poporului. Și vom purta în mână stindardul roșu al socialdemocrațiilor, stindardul favorit.

Nu numai românii trăesc în apăsare. Și muncitorii de alte nații luptă în contra jăfuirii.

Dar' ceilalți muncitori s'au mișcat de mult și scutură jugul greu. Acum o să vie și românii, cari asemenea s'au săturat cu nevoia și sărăcia,

Ce frumos va fi, când vom vedea, că muncitorii din toată lumea, deodată, cu un glas va striga:

— *Ne-am săturat cu jugul apăsătorilor nostri! Voim dreptate! Vrem să trăim și noi!*

Și în toată lumea va fâlfâi stindardul favorit de culoarea roșie.

Și oare ce vor face aceia cari acum trăesc din sudoarea muncitorilor? Să vor pleca, pentru-că muncitorii is mai puternici, dacă ei cu toții se unesc. Dar' muncitorii numai atunci vor învinge, dacă ne vom uni cu toții, mic cu mare, bătrâni, tineri, bărbați, femei și toți vor lupta pentru drepturile muncitorilor.

Dacă vrem să putem trăi, voim mai întâiu drepturi, căci fără drepturi n'o s'ajungem nimic.

Fraților! Nu vreau să vă însuflețesc acuma. Vă spun cum stau lucrurile și vă dau sfatul cel mai bun, cum puteți merge.

Pân'acuma nu v'ați mișcat. V'au condus trebile alții, lăsând, ca popa și ceilalți boeri după capul lor să facă cu voi, ce le place. Și ei ce-au făcut? Ne-au belit și ne-au jupuit. Viața muncitorilor tot mai tare se amărăște, pe muncitorul la câmp și la fabrici, și pe industriași tot mai rău îi plătește, așa încât n'au nici de mălaiu.

Așa a fost pân'ce v'au condus alții. Să fie destul din hojiile acestea.

Pân'acuma tot aceea ni-s'a bătut în cap, că unguirii ne apasă și în contra lor avem să luptăm. Au trecut ani de zile și iată ce vedem? Domniii unguirii și români pe o formă ne apasă. Băncile unguirești și cele românești pe o formă ne licitează casa. Așadară noi n'avem să luptăm în contra unguirilor,

ci în contra apăsătorilor nostri, fie aceia unguirii sau români.

Pentru-ce nu s'a trezit poporul muncitor pân'acuma?

Pentru-că chiar aceia i-au dat sfaturi și învățătură, cari l'au apăsă. Acum nu ne mai trebuie învățatura lor. Vedem noi ce e bine, ce e rău. Până acum tot la întunec ne-au ținut cu tot felul de vorbe proaste, pe cari noi le-am crezut. Le-am crezut, căci n'a fost nime, cine să ne arate o cale mai bună. Iată însă socialdemocrația duce lumină în întunec. Luminează muncitorimea, care de sute de ani stă în neștiință și arătându-i, ce jug are pe grumaz, îi arată și calea, care duce spre mântuire.

Socialdemocrația nu promite nimic. Nici nu zice, că-i dă cuiva ceva. Însă ea zice: Uniți-vă muncitorilor cu toții și când toți veți fi laolaltă, atunci cereți-vă drepturile. Și le veți căpeta.

Socialdemocrația *unește* muncitorimea. Și răspândește zisele lui Isus Christos, să fie frățietate pe pământ. Asta o vrea și socialdemocrația.

Ca frații să ne unim cu toții sub un steag, sub stindardul favorit, cel roșu. Muncitorimea întreagă să fie acolo și cu un glas să strige:

— *Dați-ne drepturi!*

Muncitori din lumea întreagă, uniți-vă!

Aurel Cristea.

Scrisori către frații economi.

De Constantin Mille, deputat român în București.

IV.

Frate țărane!

Cum ți-am zis în scrisoarea din urmă, boerii, temându-se de deșteptarea voastră, au făcut legi, care la nevoie să le fie de sprijin și scăpare. Fiindcă în sfatul țării se leagă și să desleagă totul, firesc lucru este, ca lor să se fi dat cea mai mare parte din numărul deputaților și ție să-ți ungi ochii cu aproape nimic. Au împărțit țara în trei părți: Cei bogați de tot, cei bogați mai puțin și apoi tu, talpa țării, aproape cu nimic nu te-ai ales.

În sfatul țării boerii își aleg deputați și voi nu vă puteți alege nici unul. E dar' nevoie, să se înființeze votul universal așa că votul sărăcului să fie de o potrivă cu votul bogatului și atunci cum cei săraci sunt cei mai mulți, firesc lucru este, ca și deputații ești să fie toți ai sărăciilor. Astfel fiind, legile ce vor trece prin casa țării nu ar fi decât acele folosite de mulțimea săracă și nu ca astăzi folosite numai boerimeii sătule, trușăse.

Vor voi boerii să dea votul obștească? De sigur că-l vor da, de nevoie bine înțeles, când vor vedea pe țărani, hotărâți și uniți ca un singur om. Pentru a nu fi înghițiți, vor arunca în gura lupului, lucrul cel mai scump, dar' îl vor arunca de frică să nu fie mâncați cu totul.

Vă să zică în votul universal este acum deocamdată scăparea țărănimii. Bine înțeles, că având votul universal, am înțeles țărănimii deșteaptă și cu voința hotărâită de a se dezrobi. Dacă votul universal, este adus prin voința poporului și primit de boerime în silnicie aceasta însemnează izbânda clasei țărănești, că ea va fi stăpână pe sfatul țării.

Ce va face țărănimii ca să scape de robie atunci? Va vedea care sunt pricinile boalei, de care suferă. Văzând că această pricină stă în faptul că boerimea a pus mâna pe pământ și prin această stăpânire, robii ține pe țărani, va ști că la o parte dând pricina, boala va înceta. Vă să zică țărănimii să se pună în stăpânirea pământurilor boeresti și ale Statului și punându-le de-a valma le va lucra și frățeste vor împărți rodul muncii lor. De ce de-a valma mă veți întreba? Pentru mai multe pricini și foarte temeinice:

Mai întâiu de toate pentru-ca să se stirpească boala din rădăcină, ca să nu mai poată alții, prin viclenie, să se facă din nou stăpâni pe pământurile luate dela boeri și să se facă iarăși noi stăpâni: nimeni nu va putea cumpăra pământ, ci numai a-l închiria, a-l munci și a se hrăni din el. Pământul va fi dar' al Statului sau al comunelor, care îl vor da în bir țărănilor.

Al doilea pentru-că frate țărane, să știi lesne, că pământul lucrat pe o întindere mare, poate fi bine lucrat, cu mașine, se poate schimba ogoarele în fiecare an, se poate avea pășuni, să pot întrebuița chipuri noi de lucrat și deci să poată lucra mult mai bine decât petecit, îmbucătățit. O pildă ne va lumina îndată. Iată moșia pe care ești tu, Jecuita, cu o mie de pogoane sau de fâlcii. Această moșie luată dela boerul Jecuescu, este astăzi a statului, a poporului și dată să fie lucrată de țărani de pe ea. Pe Jecuita sunt 300 de locuitori. Împărțită la aceste trei sute de locuitori, fiecăruia iar veni câte 3 pogoane și ceva. Pe aceste trei pogoane fiecare din voi este silit, a sămăna și cucuruz și grâu a-și hrăni vitele și a-și scoate și legumele pentru masă și toate celelalte. A lucra cu mașinile aceste trei pogoane este greu și scump. Cât despre schimbul ogoarelor și lăsutul pământului să se odichnească, nici vorbă nu poate fi. Să ne închipuim însă, că aceste trei sute de locuitori de pe Jecuita în loc să-și lucreze fiecare cele trei pogoane — le-ar pune toate la un loc — hotăresc o bucată de pământ pentru izlaz, (pășune) altă bucată pentru cucuruz, alta pentru grâu, din alta fac grădinarie, aduc mașine de secerat și de sămă-

nat, muncesc de-avalma pământul și toamna împart, după munca ce a pus fiecare, rodul muncii, după ce, bine înțeles, au scos plata pentru cheltuelile comunei: ca școala, drumuri și celelalte. E lesne de înțeles, că cu chipul acesta pământul va fi bine lucrat, că va da mult mai mult, că se va putea schimba ogoarele, că în sfârșit se va face o mare economie de muncă omenească, cu mult rod.

Să înțelege că cine nu va munci, nu va mânca, după-cum spune apostolul Pavel, căci numai prin muncă se poate face ceva și pământul la care are drept fiecare muncitor, nu i-se va da decât dacă îl va munci.

Ne mai fiind boeri, ci tot țărani lucrând prin densii și nu mai pentru densii, sărăcia, ca un vis urât și groaznic, va pieri după pământ. Liniștea, pacea, belșugul, fericirea vor fi stăpâne peste vieța muncitorilor.

Și toate aceste se pot face prin două lucruri: Voința ta, frate țărane, deșteaptă și hotărâtă și votul universal. Același lucru întemplantându-se în toate țările, oștirile se vor desființa, războaiele vor fi un vis urât și sângeros, iar pacea se va statornici pe pământ.

Sunt visuri toate acestea? Nu frate țărane. Gândește-te numai puțin. Cântărește bine cele spuse de mine, și vezi că totul se poate face, numai să poți **voi**, să poți a te **uni**.

Să înțelege, că toate acestea nu vor veni așa deodată, într'o singură noapte, și ca mana Evreilor, din cer. Pentru cucerirea libertății tale, trebuie muncă, luptă, vreme de trecut. Izbânda însă este a ta, căci dreptatea este cu tine.

Viitorul este a socialdemocrației, dar' noi voim și prezentul.

Fraților, la luptă!

Sfaturi pentru românii muncitorii de
Un muncitor român.

Sărăcia în care zace muncitorimea, greutățile, cari îl apasă așa de mult în vieța, lipsele și atâtea nevoi, cari îi amărăsc vieța, le vede și le poartă fie-cine și totuși nepăsarea e așa de mare.

Toate ce face clasa stăpânitoare, sunt ținute de bune.

Popii pot întuneca poporul, foile domnilor pot înșela lumea, spunând că nu-i sărăcie, că poporul nu are necazuri. Și lumea le crede lor.

Poporul singur trebuie să-și ridice glasul, glasul suferinței, să arate trântorilor și apăsătorilor, că minciuni is cele zise de stăpânitori, cari împedecă adevărul.

Pentru o vieță mai bună, fiecare trebuie să-și deștepte mintea, să-și vază dușmanul din fața lui.

Trântorii și apăsătorii clasei muncitoare, nu vęd și nici nu vor să vază miseria și suferințele poporului, cu toate-că te apucă groaza, când vezi familia întregă, cari luptă cu cele mai mari nevoi în vieța muncind fără să aibă măcar un suman, sau un surtuc de earnă, umblând cu picioarele goale, cu cămașa ruptă.

Fără știre, fără învățatură. Și încă zic, că el este mulțumit cu soarta lui.

Accești oameni desculți și golii, muncind și făcând bogăție proprietarilor de moșii, sunt răpiți și de drepturi, chiar de cele mai ele-

mentare de a putea să umble liber prin sat, fără să fie atacat de vre-un gendarm.

Nici de pădure nu are drept să se apropie, oprindu-se earba să nu fie atinsă, șoselele trebuie plătite afară de dările ce sunt de plătit statului.

Și de n'are omul să plătească i-se ea ultimul său avut, chiar când îi vorba să rămâie pe străzi perind de foame.

Ți-se ridică pērul de pe cap la atâtea suferinți, ce au să îndure muncitorii la țară.

Dar' stăpânitorii nu se lasă, ei în toate părțile se apără, ca nu cumva acest popor asuprit să deschidă gura. Ei au făcut legi, cari din toate părțile îl prind pe cel sărac. Dacă un muncitor de câmp îndrăznește a cere o vieță mai bună, un traiu mai omenească, cu legea îi astupă gura.

Iar când e vorba, ca muncitorii să scuture lanțurile, să învețe ideea socialdemocrației, cu putere este împedecată. Dar' zădarnic. Până la o vreme să lasă muncitorii trași de nas, dar' și asta are capăt. Socialdemocrația nu se poate opri. Muncitorii trebuie să o cunoască. Și o și cunosc.

Mereu ne vin scrisori din partea muncitorilor, pline de bucurie, că au văzut odată o foaie, care spunând adevărul, deșteptându-i la vieță, arătându-le cauza suferințelor lor, arătând dușmanul și drumul spre binele tuturor, le arată cu dragoste ideea socialistă, singura idee care luptă pentru muncitorii.

Și aceste scrisori cari ne vin din toate părțile țerei, ne dovedesc, că suferința pe totușind este mare și nime nu-i împedecată soarta lui. Vedem, că în toate părțile sunt asupritori, cari țin lumea în frâu.

Și puterea noastră crește vędând că lumea muncitoare începe a ne pricepe, că ideea socialistă este ideea adevărului, că prin socialdemocrație nu spunem alta, decât, că suferințele îndurate, trebuie lăpădate, că vrem fericire, vrem libertate și dreptul la vieță. Să fim toți egali, să nu fie stăpâni și slugi, nu avuți și săraci.

Acestea ne îndeamnă la luptă, așteptând mereu, ca ideea noastră să pătrundă în mintea tuturor asupriților și dacă întreaga muncitorime ne va pricepe, se vor uni la steagul roșu al socialdemocrației. Vor căuta să ne asculte, prin toate organele noastre să învețe din cărți, la adunări și din foaia noastră „Adevărul“, care totdeauna va fi arma de luptă pentru drepturile muncitorilor. Trebuie să răspândim foaia aceasta, ca să fie cetită de fiecare muncitor și în curënd vom vedea aceea masă întunecată și asuprită, că va stăpâni, că va fi în putere de a dicta legi clasei stăpânitoare.

Deci porniți la luptă, răspândiți ideea adevărului și cum rodește pământul în urma muncii voastre, așa și ideea noastră are să înflorească dacă voi o răspândiți în toate părțile.

Dar' vreme-ce din munca noastră stăpânitorii trăesc, socialdemocrația numai pentru noi va înflori.

Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa: „Adevărul“, Budapesta, VIII., József-körut 18 sz.

CÂNTECE

I.

Frate, frate norule:
Greu plângi frățiorule
Pe căile vântului
De jalea pământului,
Și ești negru frățioare,
Ca straiul de 'nmormântare,
Ca noaptea fără de stele
Ca jalea inimei mele!

II.

Inimă, de ce te frângi
Și te zbaști și mereu plângi
Ca pruncul fără de mamă,
Ca lunca arsă de brumă?!
Lasă'ncolo inimioară
Plânsul foc și jalea pară!
Că prin toate țerile
Unde cresc oftările:
Și-a sculat nădejdea vântul,
Să bată cu el pământul,
Lumea 'ntreagă să mi-o bată,
Și din Ea, s'alunge-odată
Plânsul tot și jalea toată!...

(București.)

D. T. Neculuță.

RĂVAȘ.

toate părțile — se unesc și ei, ca să se apere. Fac organe și unde-s mai mulți, fac și reuniuni. Acolo se adună, când au vreme. Cetesc foi, învață și se sfătuiesc. Așa mai în urmă s'a format o reuniune (club) socialistă în Dolova din comitatul Torontal. Frații români și sârbi de acolo s'au unit cu frățietate și au format la olaltă un club. Acolo de bună seamă vor ceti și vor învăța multe bune și frumoase și din toate puterile vor răspândi socialdemocrația.

Înainteii fraților din Dolova!

O, sfinte părinte!

Eată vorbă de sfântul părinte Dr. Demetriu Radu, episcopul greco-catolic din Oradea-mare. Sfântul părinte, când a fost denumit de vlădică și-a dat cuvântul, că le va purcede toate, ca poporul din episcopia lui să se ferească. Este de știut adecă, că jumătate din comitatul Bihorului este al vlădicii din Orade, și de aceea românii de pe acolo stau să moară de foame. Vlădicii din Orade totdeauna trăgeau pielea poporului român și n'aveau gând de fericirea lui, ci se uitau, cum să-și umple mai bine burta.

O întemplantare de asta avem să descriem și acuma.

Vlădica din Orade are multe pământuri și pe la Roșia. Pământul acesta e luat în arëndă din partea comunei, ca pășune. Comuna plătește pentru asta arëndă de 2400 coroane pe an. Asta ar mai fi cumva în rënd. Însă ca în tot locul și aici au gând sfinții părinți să-și umple burta. Ce fac adecă? Pământul este dat în arëndă pe un an întreg pentru 2400 coroane, dar' vlădica a gândit una bună. A dat de știre comunei, că pe vremea dela Sânt George, până la Sânt Mihail mai are să plătească încă 300 de coroane. Adecă acuma comuna săracă trebuie să plă-

tească 2700 de coroane pe an, ca să umple sacul fără fund al popilor.

Așa fac sfinții părinți în toate părțile. Ar fi vremea, ca muncitorii să-și deschidă ochii și să vadă cum le trag pielea sfinții părinți. Și văzând hoțiile lor să-și trimeată în rai după bani și nu ei să le plătească.

Cine are noroc?

La întrebarea asta fie-cine poate da răspuns. Ceii bogați au noroc, ceii săraci n'au noroc. Dacă se întâmplă ceva nefericire de bună seamă nu ceii bogați o pătesc, ci numai muncitorii săraci.

Așa s'a întâmplat asta și în comuna *Măgura* din comitatul Sălăgiului. Câțiva muncitori lucrau la plevit la un proprietar bogat cu numele *Ionaș Sternthal*. În săptămâna trecută lucrau pe lângă mașină, când deodată dimineața la 6 oare s'a auzit o durduitură mare. Deodată s'a făcut fum de nu vedeai cu ochii. Mașina de foc a crepat în două. Firește roatele dela mașină au sburat în toate părțile și au omorât câțiva oameni. Au murit de loc șasă muncitori, cari toți au lăsat după ei familie mare.

Muncitorii au murit, iar familiile lor acum pot muri de foame. Ci-că capitalistul bogat nu le poate purta grija, dacă n'au avut noroc. Așa-i în lumea asta. Proprietarul vor

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Un dascăl mincinos.

Dascălii de aceea își plătiți, ca să ne învețe copiii la cinste și la învățătură. Îndată-ce însă dascălul nu e om cinstit, nu poate da învățătură altuia. Așa om este și dascălul din *Aranyos-Megyes*, care așa s'a îngrășat pe capul fraților de acolo de stă se crepe.

Duminecă a fost adunare mare în *Aranyos-Megyes*. Fratele *Salușinsky* a ținut o cuvântare către frați despre socialdemocrație. La aceea adunare a venit și dascălul nerușinat *Marozsán Kornél* (?) și fără să-l roage cineva și-a băgat nasul în oală. Se tot silea, ca să sucească zisele fratelui *Salușinsky*. Dar' a pățit-o. A fost prins la minciună. Adunarea întreagă a strigat către el:

— *Fieți rușine! Mincinos blăstămat!*

Și-l beliau oamenii pe loc, de nu i-ar fi luminat fratele *Salușinsky*, că socialdemocrații nu-și murdăresc mâna cu mincinoși.

Pe dascăli noi îi cinștim, căci pe ei îi ținem de apostolii luminei. Dascălul însă să rămăie la carte și la cinste. Dascălii nemernici și mincinoși, ca bună-oară *Marozsán Kornél* trebuie scuipați în față.

Marozsán a uitat, că ce plată capătă advotul nechemat...

Martirul.

Da comuna *Mosir* comitatul Sălăgiului *Toader Căreji* un român sărac s'a dus în secol vecin, ca să întrebe dela frații de ce-i socialismul. Frații nostri l'au luminat și *Căreji* a pornit către casă. Pe uliță se întâlni cu *Ioan Ardelean*, un econom bogat, căruia i-a povestit, că s'a înscris între socialiști. Auzind asta blăstămatul de *Ardelean* l'a suduit pe omul nost și a început să se certe. Ba fiara asta s'a dus și mai departe. A început să-l palmuiască pe sërmanul *Căreji* și trântindu-l pân'atunci l'a tot bătut, pân'ce a rămas mort pe loc. Pe sërmanul om l'au dus în spital, ca să-l înmormenteze de acolo.

Dar' cu asta nu s'a gătat treaba.

Vicariul *Șimleului Barbulovici* ar fi trebuit să-l înmormenteze pe nenorocitul, dar a declarat, că nu face nici un pas pân'ce nu-i plătesc 14 coroane. Numai după-ce familia l'a rugat în genunchi, s'a dus, ca să mormăiască câteva. Dar' hoțul de *Ardelean încă tot nu-i dus la închisoare*. (Vezi bine dacă sëracul *Căreji* îl lovia numai pe bogătanul *Ardelean*, de mult era bătut în fere).

Sërmane proletar martir!

Ai lucrat să faci avere celui bogat, iar acesta, ca răsplată te-a omorât, pentru-că ai vrut să ești din vieța asta de dobitoc. Popa lacom, care din banii tăi și-a făcut burtă, n'a vrut să te înmormenteze, pentru-că și după moarte a vrut să scoată bani din tine. Ear' ucigașul blăstămat umbă liber.

Odichnește în pace martire! Să va răsbuna, frate, moartea ta cruntă!

Fraților! Prin asta văcarul *Șimleului Barbulovici* dă dovadă, că popii numai pentru bani ne înmormentează, și ce-i mai de căpetenie, înainte să le dai. Va să zică noi nu mai avem lipsă de popi, plece ei de unde au venit. Ear' ucigașului *Ardelean* i-i dorim ștreangu.

Ciuhașul.

Am primit următoarea scrisoare din *Belfia*: *Stimaților frați!* Vă rugăm să faceți bine și s'aratați țerei întregi, ce fac cu noi *Belfianii*

popii cei albi. Au luat dela noi legheleul (pășunea) cu puterea și nu putem ținea nici un purcel, nici o găscă cu un cuvânt nimica. Că ciuhașii (popii) au făcut o casă la capătul satului, acolo au pus un om cu plată și dacă trece pe acolo un vițel sau un purcel de două ori, este a domnului. Și noi de amăriți și necăjiți ne-am plâns la varmegie (comitat) și ne-am făcut spese. Dar nu ne-a slobozit, ci acum ne-au oprit și să nu trecem pe drumul țării și numai cu puterea trecem la drum. Și după plângerea noastră au trimis un fisolgăbirău cu numele *Halász*, avocatul domnilor și un ingineriu. Și noi am căpătat poruncă să stea tot omul la hotarul lui. Am stat, dar zădarnic. Așa de bine au făcut măsurarea, că de la 4 oameni au luat pământul. Așa au făcut popii albi din *Orade*. Și încă ei să țin de sfinți. Da *Isus Christos* n'a luat pământul de la ceii săraci, cum fac sfinții părinți. Hoții își aceștia și nu popi. Sfătuim fiecărui om să încunjoare pe ciuhași, cum încunjoară dracul tămăia.

Să trăiască socialdemocrații!

Adunări.

ATENT!

Partida trimete orator (predicător) în orice comună, unde frații au voie să țină adunări.

În privința adunărilor mai întâiu trebuie să se trimeată cerere către secretariatul partidului. De aici se va trimite cerere, ce trebuie dată la autoritate. Adresa: „*Adevărul*“, *Budapest, VIII. József-körut 18.*

Adunare mare în Aranyos-Megyes.

Socialdemocrația a pătruns deja în *Bănat*, în *Ardeal*, în *Arad*, în *Bihor* și acuma iar am făcut un pas, că am dus lumina și în comitatul *Sătmarului*, unde de aici încolo de bună seamă va răsună în văi și în munți: *Să trăiască socialdemocrația!*

Multe au avut să rabde frații din *Aranyos-Megyes* și din *Görbed*, până-ce li-s'a dat îngăduială de adunare. Dar' la capăt tot a eșit dreptatea noastră și în 27 Septemvrie înainte de ameză la 11 oare am ținut o adunare mare pe izlazul cel mare. Au venit vre-o 2000 de frați din *A.-Megyes* și jur.

Președinte a fost ales fratele *M. Toader*, subpreședinte fratele *Monuș*, iar notar fratele *B. Mihaiu*.

Deschizându-se adunarea s'a ridicat fratele *Salușinsky* din *Budapesta* și într'o cuvântare de un cias și jumătate a vorbit despre socialdemocrație. A arătat cu vorbe aspre, că cei avuți (capitaliștii) jăfuesc sërăcimea, care trăește în întunecime mare. La capăt a zis, că muncitorii numai așa se vor mântui, dacă se vor înfrăți cu toții în semnul socialdemocrației.

De trei-ori a sunat să trăiască, când fratele *Salușinsky* a gătat cuvântarea.

După aceea frații *Monuș* și *Nistor* din *Sătmar* pe limba unguriască au ținut cuvântări foarte frumoase și pline de suflet chemând, ca lucrătorii să se organizeze. Dacă domni cu o voință jăfuesc sërăcimea, atunci și noi cu o voință să ne unim și să ne apărăm în contra jăfuitorilor nostri. Au zis apoi, că lumina numai așa va pătrunde, dacă frații vor celi foaia noastră: „*Adevărul*“.

Vorbirea a fost primită cu mare însuflețire.

După vorbirile acestea s'a ridicat iară fratele *Salușinsky* și au descris, că ce comedii se întâmplă în casa țerei. A citit o rezoluție, prin care partidul de 48 este chemat să

lupte pentru votul obștesc și pentru darea progresivă.

Fratele *Salušinszky* în fine a băgat sama fraților, ca să răspândiască „Adevărul“, prin care să răspândește socialdemocrația.

Adunarea cu acestea s'a ridicat și frații cu inimă însuflețită s'au îndepărtat.

La adunare au fost frați din următoarele comune: *Aranyos-Megyes, Avasujváros, Szamosteleg, Görbed, Gombás, Szinerváralja, Apa, Patóháza și Ráksa.*

Frații, cari au fost la adunare, vor ști, că de aici încolo le va fi datorința a răspândi socialdemocrația.

Adunare mare în Budapesta.

Partidul nostru în țara întreagă ține adunări după adunări spre a lumina muncitorimea și să apere pe muncitori de viclesugul apăsătorilor. Între altele a ținut partidul nostru, Dumineca trecută adunare și în Budapesta. Aproape 20.000 de muncitori au fost de față. Mai întâiu a vorbit fratele *Israil*, care în cuvinte aspre a atacat armata și a pretins, ca feciorii, cari au servit 3 ani să fie lăsați acasă. Vorbicea lui a fost primită cu multe aplauze și nenumerate strigăte de: *să trăiască!*

După el fratele *Weltner* secretariul partidului a esplicat, că proletarii numai atunci vor fi puternici în țară, dacă vom avea foi puternice. Și asta numai atunci va fi, dacă muncitorii vor ceti și vor răspândi foile partidului.

Adunarea sa sfârșit în cea mai mare ordine.

În Ierseg și în Jidoviu

s'a ținut Duminecă adunare mare, unde a fost de față frați din 10 comune, cari au ascultat cu multă dragoste și însuflețire vorbirea frumoasă a fratelui *Petru Ponta* din Arad. Vorbirea de bună seamă va însufleți pe frații de acolo, să răspândească socialdemocrația.

CRONICA.

Apostoli perduți.

Un frate adevărat am perduț, pe *George Ostrovati* din *Sănmiclausul-mare*. A fost un om cu minte mare, și cu inima făcătoare de bine. A luptat, ca socialist pentru libertate egalitate, și frațietate. Dar moartea n'u la lăsat să lupte și mai departe cu noi. A lăsat în jale mare pe ficior și pe noră. Acum sunt 11 luni de când și-au perduț mama și acum ș-au perduț și tatăl.

Fie-i amintirea vecinică!
Descoperiți-vă capul!

Crisa în țară tot mai ține. Dupăcum am scris în numărul trecut, regele a denumit de prim ministru pe groful *Khuen-Héderváry*. Acesta însă încă nu și-a ales ceilalți ministri, după-ce nime nu vrea să fie ministru cu el la un loc.

Dealtcum s'a întâmplat cu Domnia lui o rușine mare. Marți a ținut casa țerei ședință. *Khuen-Héderváry* a ținut o vorbire lungă și a cerut a hotărîre. Dar nici chiar partidul lui n'a primit ce a zis el, ci toți deputații au votat contra lui. Asta a produs senzație mare în țară, căci încă nu s'a mai pomenit, ca toate partidele să voteze contra unui ministru și de aceea Domnia-lui a abzis.

În urma crizei asentările încă tot nu s'au ținut.

În Austria asentările deja urmează și acolo vor fi slobozite cătanele, cari au servit 3 ani.

Omor și jaf îndrăsneț. Mercuri 23 Septemvrie, dimineața la 9 oare poștașul *Ștefan Boda* a plecat ca de regulă să împartă bani și pachete pe bulevardul *Lošit* din Budapesta. Împărțise deja jumătate din bani și mai avea la sine 526 coroane. Un bărbat îmbrăcat elegant l'a urmărit de aproape și la o casă, pe când poștașul se coborâse pe

trepte la vale, un om s'a năpustit asupra lui și l'a lovit în cap cu o săcure, spărgându-i capul. Poștașul a cuzut leșinat. Necunoscutul ucigaș și hoț l'a străpuns apoi cu un cuțit în piept, apoi i-a luat tașca cu banii și a fugit. Poștașul a fost dus mai mort la spital. Poliția caută pe îndrăsnețul ucigaș și hoț pe care însă până acum nu l'a prins. (Dr.)

Cutremur de pământ. Locuitorii din *Várpalota* (com. *Veszprém*) trăesc de o săptămână în mare frică din cauza cutremurilor de pământ, ce se repetă adese-ori. Primul cutremur a fos în 15 Septemvrie n. dimineața și în aceeași zi seara s'a simțit al doilea cutremur, care a fost foarte puternic. Cel mai puternic cutremur a fost însă în 21 Sept, n., când poporul a fugit de frică afară din case. Poporul de acolo crede, că muntele *Baglyas* din apropiere e vulcan și se pregătește să erupă.

Un popă de pildă. Ni se scrie din *Egreș*, că înainte de asta cu câte va zile a fost înmormântarea fratelui *George Ostrovați* din *Sănmiclausul-mare*. Multă strinsură a fost la petrecerea lui. Au fost un popă și 2 dascăli. Dascălul cel mic a făcut toată onoarea la slujbă, dar popa uitându-se la altele au uitat și slujba. Când au plecat cu mortul din colțul cel dintăiu au uitat să facă toată slujba, și au plecat mai departe. După 2 pași iar au făcut cu capul la ducătorii mortului să lasă mortul jos. Și iar s-au apucat. Așa face popa ticălos, care nu se gândește la sufletul credincioșilor, ci numai traista o ține la porție.

Muncitorii români din Budapesta să vină la secretariatul partidului noastre (*József-körút 18*), căci voim să întemeiem în Pesta un club socialist român.

Sfat de advocat. În partida noastră este o clasă de advocați. Frații pot căpeta aici sfaturi în tot felul de pîre dacă ne scriu epistole, că ce necazuri au. Să se adreseze la partida noastră.

Fraților!

Din mai multe părți am fost întrebați, cum se abonează „Adevărul“.

Banii de abonament se pot trimite și pe mandat poștal, dar' primim noi și în mărci poștale.

„Adevărul“ costă

pe 1 an 3 coroane 20 fileri
„ 1/2 „ 1 coroană 60 „
„ 1/4 „ — „ 80 „
„ 1 lună — „ 30 „

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul“, Budapesta,
VIII., *József-körút 18 sz.*

Fraților! răspândiți „Adevărul“ în toate părțile. Fiecare român, care știe scrie și ceti să aboneze „Adevărul“. Nu încetați a agita pentru „Adevăr!“ Să nu fie comună românească, unde „Adevărul“ să nu fie cetit de toți frații muncitorii!

Dacă undeva a ajuns „Adevărul“, acolo și socialdemocrația a pîtruns. Și doar este interesul nostru, ca întreg poporul muncitor din țara asta să cunoască socialdemocrația.

Răspândiți „Adevărul!“

Poșta „Adevărului“.

În zilele din urmă ne-au sosit o grămadă de scrisori. Nu putem da răspuns deodată fiecăruia și de aceea cerem dela frații puțină răbdare. Răspuns va veni la fiecare.

Presă noastră.

In editura *partidei socialdemocrate din Ungaria* apar următoarele foi:

In limba maghiară:

Népszava.

Apare în fiecare Marți, Joi și Duminecă.

In limba nemțescă:

Volksstimme.

Apare în fiecare Joi.

In limba sârbească:

Narodna Rieci.

Apare în fiecare Joi.

In limba românească:

Adevărul (Glasul Poporului).

Apare în fiecare Duminecă.

Fraților! Numai așa putem înainta, dacă cetim și învățăm.

Răspândiți foile partidului.

Cărțile noastre.

Următoarele cărți românești de propagandă se află de vânzare în librăria *Népszava*,

József-körút 18:

	Cor. Fil.
Revista ideii	5.—
Antisemitism și Zionism	—20
Manifestul comunist	—95
Școala liberă	—20
Ce-i de făcut, roman	5.—
Socialismul și caracterele sale	—48
Determinism social	—48
Rusia revoluționară	—48
Către Fete	—20
Idealul tinerimei	—20
Despre Anarhiști	—48
Despre Antisemitism	—20
Epistole către țărani	—20
Ciuma Religioasă	—20
Mișcarea socială	5.—

Răspândiți broșura:

Ce vor socialiștii Români?

Prețul 6 fileri.

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.
Redactor responsabil: *Aurel Cristea*.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele mai bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea mai bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentați). Haine, mantile și căpturi de **REFORM** se capătă

numai la frabricanții

MAJOET COMP.

Fabricanți de vestimente vinete de muncitorii

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț se trimit gratis și franco. Corespondență românească.